

dea nici un efort artistic. A doua circumstanță ar fi ambiția sa de a consuma câțiva ani de estetism eclectic pentru a nu sări peste o etapă pe care teatrul occidental a trăit-o acut timp de un deceniu.

După aceasta, explicațiile se termină. O patimă comună a autorilor, regizorilor și actorilor pentru scrierea și montarea unor spectacole care să aprindă conștiințele semenilor prin adevăr și sinceritate încă nu o simt în jur. Ipocrizia mea ar fi revoltătoare, dacă nu aș adăuga imediat că o astfel de întreprindere este destul de dificilă — nu numai pentru că s-ar putea bucura de gesturile descurajatoare ale unora dintre birocrații de tot felul din mișcarea noastră teatrală — dar acesta nu este în nici într-un caz motivul care să ne paralizeze.

Sigur că subiectul ca atare implică multe adăugiri, explicații, visuri, amintiri, ironii, aventuri, concluzii triste sau optimiste, precum și alte numeroase idei, stări și sentimente. Dar mă tem că acesta este sensul exact al noțiunii de teatru al timpului nostru și ar fi trist să nu înțelegem astăzi ceea ce mine ni se va părea o banalitate.

Paul Everac

TIMPUL DOI

În douăzeci și cinci de ani s-au schimbat multe lucruri în teatru. Am avut un teatru tezist, avem acum și un teatru antitezist, ba chiar și un antiteatru. Întimplarea face că nu le-am inventat noi.

Scurta perioadă de când se încearcă face să nu-și fi dat încă mari roade. Dar evantaiul s-a mărit, verbul e mai nervos, discursul — mult hulitul discurs dramatic — s-a cinematografizat.

A dispărut aerul factice de optimism, dar a apărut la unii un aer de impas ironic, tot factice. Ce să facem? Lucrurile se leagă și acesta e, aș zice, timpul doi al dramaturgiei și al teatrului. Impasuri, belele, crispări, morbidități, unii le-au luat gustul, nu mai pot fără ele, fiindcă altfel nu apar destul de „intelectuali“ în ochii tinerilor critici, numeroși acum, mai numeroși decât cei pe care îi critică, de funcții inclusiv.

E o tendință construită din experimente. Doamne, ce de experimente! Ce de plastică, ce de gimnastică, ce de expresivitate! Și cum evită unii cuvântul, s-ar zice că e bolnav. Dar cuvântul nu e bolnav niciodată, el însuși. Sensurile — unele — sînt bolnave, potriveala dintre cuvânt și sens. Aici începe uneori dihonnia.

Neîncrederea în cuvânt, în logos, este neîncredere în construcție.

Avem dreptul să ne permitem Spectacol pur, Estetism pur, după douăzeci și cinci de ani sau după o sută de ani? Nu cred.

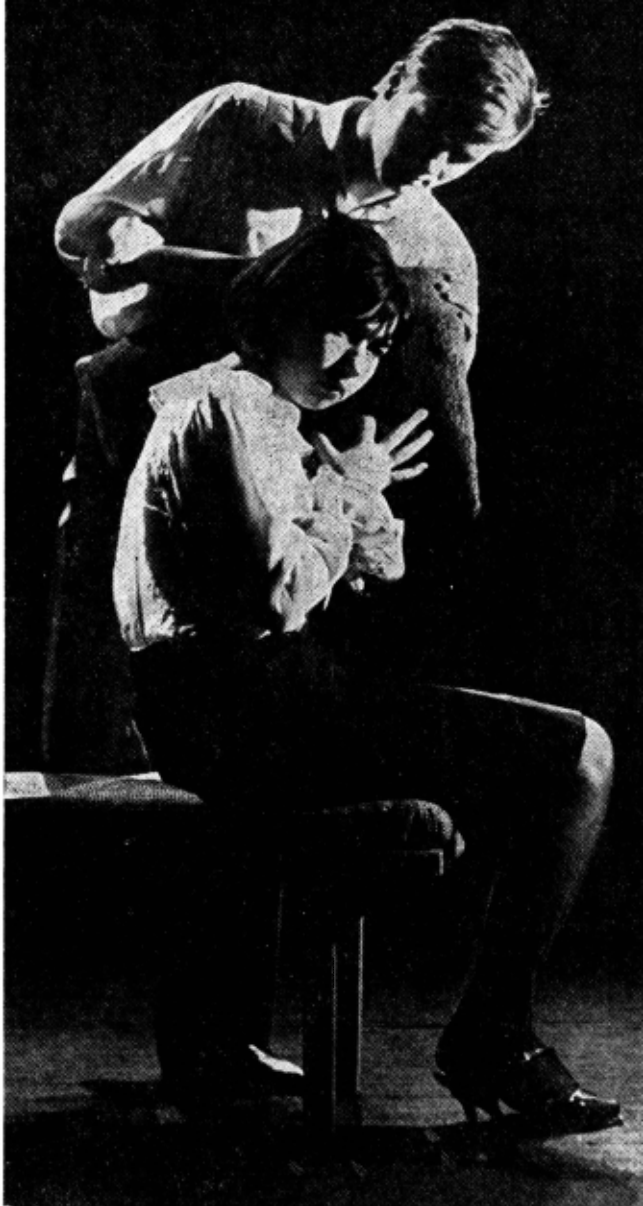
Faceți experimente pe omul îmbucătățit dar pe omul reunit de ce nu-l mai puteți prinde în brațe? Nu sînt prea multe eprubete? Și prea multe alambicuri? Și prea puține matrice? Nu sînt prea multe fabule despre oiteceva, și prea puțin Ceva?

Sîntem acum într-o țară care a crescut, care s-a întărit. Ne putem suporta acum și impasurile, crizele. E un semn bun, excelent. Nu mai sîntem pe vremea cînd credeam că scriind despre cantofi sporește cultura cartofilor. Dar nici numai cu Gorgone deșirate, cu „nu știu-ce“ și cu inefabil nu merge. Asta nu mai e putere, asta e sub-

încearcă să dea unele răspunsuri, propun soluții, invită la meditație. Cu cît sînt mai aproape de tumultul vieții, cu atît piesele acestea atrag mai mult publicul, îl interesează. Comunicarea se stabilește direct, firesc, fără efort, căci publicul recunoaște și se recunoaște.

Căutările nasc căutări, întrebările nasc întrebări. O nouă fază a dramaturgiei noastre pare să se plămădească. Investigația psihologică tinde să se ridice pe planul filozofic, să cuprindă universul, condiția umană. Condamnarea unor greșeli dintr-un trecut apropiat răsună ca un avertisment, ca un memento pentru toate conștiințele treze. Cu intransigența specifică vârstei primelor descoperiri, tinerii sînt gata să nege totul, și mai ales tot ce s-a făcut înainte de nașterea lor. Negarea are un sens creator atunci cînd se adresează vechiului, fazelor perimate, dăunătoare. Ea poate avea un sens distructiv atunci cînd taie fără discernămint, uitînd legea elementară a dialecticii.

Carmen Galin (Daniela) și Ovidiu Moldovan (Sorin) în „Simple coincidențe“ de Paul Everac, regia Ion Cojar (Teatrul Mic)

Dintre toate genurile literare, dramaturgia mi se pare a fi cea mai aproape de o întruchipare a dialecticii, căci ce este conflictul, simbul dramaturgiei, decât acea unitate și luptă a contrariilor, pivotul oricărei dezvoltări, lege fundamentală a dialecticii?

Trăim de cîțiva ani o luptă perseverentă, acerbă împotriva miturilor, a mistificărilor de tot felul. Demitizăm eroi, demistificăm credințe, convingeri, sentimente. Avem nevoie de o înțelegere lucidă, rațională, obiectivă a existenței. La capătul atîtor demitizări se ridică firesc întrebarea: și pe urmă? Smulgera falselor aureole e o acțiune pozitivă, pe care epoca noastră a împus-o, limpezind cugetele, fortificînd demnitatea umană. Dar înseamnă aceasta negarea oricărui eroism?

alimentație, urmată de hăpăială și de dispepsie. Și de coșmar.

Partidul ne duce înainte, trasează noi linii directoare, cifre. Impulsionează. Dă posibilități mari, tot mai mari. Noi nu ne ocupăm cu cifrele, cu planurile, noi ne ocupăm cu adevărurile artistice și cu iluziile artistice. Partidul ne face o viață mai solidă, mai așezată. Ne cere s-o înfrumusețăm. Să-i sporim tumultul interior. Fiindcă a trăi nu e numai a mânca, nici numai a produce. A trăi e a trăi. Și noi trebuie să dăm plenitudinea, sarea acestei vieți. S-o facem captivantă.

Sîntem acum în timpul doi, îl pregătim pe celălalt: unirea între apa de munte și eprubetă, între general-uman și particular-social, între anarhia visului și determinismul politicii.

Mai sînt unii care își recuză operele vechi, mulți ani din viața lor. Rău fac. Sîntem tot noi în ce am scris altădată. Mulțumim naturii că ne-a dat de unde, mulțumim istoriei noastre contemporane că ne putem depăși.

Și-i mulțumim în special Partidului și tovarășului Ceaușescu că putem discuta mai altfel decît înainte.

Să mergem, să mergem, că mergem bine.

mistiue gîndul și dorința de a nu îmbătrîni înainte de vreme, de a întui, de a pătrunde sufletul noii generații, în vederea și, spre binele căreia, mi-am închinat visurile și eforturile.

Pentru copiii noștri, istorie înseamnă secolul XX. Partea de-acum a secolului. Literatura la fel. Unde sînt vremile cînd geniul o lua înaintea secolului? Cei mai mulți dintre scriitorii de azi, dintre acei care „au văzut” Hiroșima, se străduie să țină pasul cu acest vertiginos — deci amețitor — secol al nebănuitelor mutații. Îmi pun tot soiul de întrebări în legătură cu problemele acestea — așa zise de generație: ce să fac, cum să fac să rămîn contemporană copiilor mei? Îmi răspund cu simplitate că ne aflăm de fapt — asta e totul — la răspîntia în timp, dintre două lumi, dintre două moduri de a exista ca oameni și ca societate. Dar cum să-i fac pe ei să înțeleagă, necuprinsa dimensiune a experienței noastre de viață, ce și cît de mult înseamnă pentru noi ăștia, faptul că *trăim*; noi ăștia, care am ieșit, acum 25 de ani din temnițe și din lagărele morții, cu un singur țel: de a trăi și de a construi astfel viața încît temnițele și moartea între zidurile și în cuptoarele lagărelor, să nu se mai poată repeta niciodată...

Maria Földes

GENERAȚII... GENERAȚII

În ce măsură am înțeles cum se cuvine, capitele istoriei trăite de noi — în acest răstimp — adică de generația mea? Iată una dintre problemele care mă frământă... Și, pe aceeași linie, mă

Al. Mirodan

MAREA OPERAȚIUNE

Cred că timpul nostru cunoaște un teatru al cunoașterii. Poate că pe undeva estomparea funcțiilor „zise distractive” este reprobabilă și de fapt dăunătoare

Fugind pe bună dreptate de naturalism, de amănuntele conjuncturale care împiedică zborul fanteziei, unii autori încep să se piardă în speculații abstracte, se rup treptat de realitate, plutind în zone rarefiate, atemporale și spațiale. Personajele își pierd și ele substanța umană, devenind uneori simple entități abstracte, dialogul lor este un joc de replici, amuzant, uneori înclecat, altelei adevărată șaradă pentru cititor și spectator. Influențe neasimilate dintr-o dramaturgie străină de spiritualitatea românească își fac simțite prezența din cînd în cînd, invitînd la concluzii sceptice, dezabuzate, propunînd meditației ipoteze sumbre asupra omului, asupra existenței.

Piese ale acestor seamănă de multe ori între ele. Căci atitudinea comună, de negare generală, pe care o exprimă, nu poate să nu găsească și unele elemente și mijloace comune pentru a se manifesta.

Și în timpul acesta, publicul vine la teatru căutînd aici, desigur, și un